

OKO ZA OKO, BUBREG ZA ZAUVIJEK: Kako možemo darovati bubreg, jetru ili srce?

2. LISTOPADA 2023.

Ilustracija: Čariva

Znate li da naša krv u sebi ima i dijelić zlata? Ili da uklonite želudac, slezenu, jedan bubreg, 80 posto crijeva i 75 posto jetre i dalje biste mogli preživjeti?

ADVERTISING

Zanimljivosti vezane uz nevjerovatno ljudsko tijelo kažu i kako tijekom trudnoće, ako majka ozlijedi jedan od unutarnjih organa, beba iz maternice šalje matične stanice za njegov popravak, kao i to da, kada bi se krvne žile u našem tijelu mogle razvući do kraja, okružile bi Zemlju čak 4 puta.

Taj fantastičan stroj, laboratorij i čudo prirode u jednom, ljudsko tijelo, sposobno je činiti nevjerovatne stvari, pa i "živjeti" nakon smrti i to putem donorstva.

Hrvatska je poznata kao zemlja donora, koji, bilo živi ili nakon svoje smrti, daruju dio sebe za drugoga. Uz krv, najpoznatije darivanje, čovjek može donirati i organe (srce, bubrege,

jetru, gušteraču, pluća, tanko crijevo), tkivo (kožu, srčani zalizak, krvne žile, rožnicu, dio kosti i dr.), a potom i same stanice (krvotvorne matične stanice, stanice otoka gušterače...).

Hrvatski donori čine važnu mrežu dobročinitelja i unutar «Eurotransplant International Foundation», poznatiju samo kao Eurotransplant, međunarodne organizacije za dodjelu i razmjenu organa. Hrvatska je ponosni član te važne organizacije od 2007. godine i trenutno je, s obzirom na broj stanovnika, u samom vrhu po broju doniranih organa u Europi.

Ako promišljate što biste mogli darovati drugome, razmislite o činjenici da kao živ donor, ako ste zdravi, možete darovati jedan od dva bubrege, jedno od dva plućna krila, krv, koštanu srž, krvnu plazmu, kost te dio jetre.

Nakon smrti, možete donirati pluća, srce, bubrege, jetru, gušteraču, tanko crijevo, rožnicu, krvne žile, srčane zaliske, bjelečnicu, koštano tkivo, kao i tetive i hrskavicu.

U Hrvatskoj se svaka preminula osoba po zakonu smatra potencijalnim donatorom organa osim ako tijekom života nije iskazala protivni stav, a u praksi se još uglavnom traži i pristanak obitelji.

U HRVATSKOJ SE AUTOMATIZMOM POSTAJE DONOR, ILUSTRACIJA: CANVA

Zasad to znači da se ne treba posebno registrirati za doniranje organa, jer će poslije moždane smrti ono biti pretpostavljeno, no nije na odmet, ako baš želite postati donatorom, pričati sa članovima svoje obitelji ili vama bliskim osobama o vašim željama, kako bi ih mogle ispoštovati nakon smrti.

Podatci Ministarstva zdravstva, a vezani uz Nacionalni transplantacijski program za 2022. godinu, pokazuju kako se u Hrvatskoj najviše doniraju bubrege, jetra, srce i gušterača, dok su pluća zastupljena u nešto manjem broju.

U prošloj godini transplantirano je 255 organa, a sa 23,5 darivatelja na milijun stanovnika, Hrvatska drži prvo mjesto u zemljama Eurotransplanta.

Za svaki organ postoji vrijeme u kojem se može i mora iskoristiti. Kod živog donora, odluku o transplantaciji donosi i posebno etičko povjerenstvo ustanove u kojoj će se obaviti

transplantacija.

Kod transplantacije jetre, hladna ishemija jetre (odvajanje od darivatelja do presađivanja) može biti 12 sati. Darivatelj jetre je osoba kojoj je utvrđena moždana smrt (nastala najčešće kao posljedica teškog spontanog moždanog krvarenja ili traumatske ozljede glave) ili živi donor koji je kompatibilan pacijentu koji treba organ i koji je upućen u sve opasnosti i rizike jednog takvog medicinskog pothvata.

TRANSPLANTIRANI ORGANI I STOPA TRANSPLANTACIJA U HRVATSKOJ 2000. -2022.

Izvor: Ministarstvo zdravstva

Publikacija izdana prema izjavi za javnost

IZVOR: PRELIMINARNO IZVJEŠĆE NACIONALNOG TRANSPLANTACIJSKOG PROGRAMA ZA 2022. GODINU, MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

Važna je podudarnost primatelja i donora prema ABO sustavu krvnih grupa i veličini.

Transplantacija bubrega također se može obaviti i sa živog donora, koji pritom daruje jedan bubrege. Najčešće je riječ o članovima obitelji (majka, otac, braća, sestre, a potom i suprug ili supruga). Češći oblik transplantacije je od umrlog darovatelja, najčešće o osobi kod koje je utvrđena moždana smrt, a procijenjeno je da su bubrezi pogodni za transplantaciju. Davatelj i primatelj moraju imati istu vrstu tkiva te kompatibilne krvne grupe.

Transplantacija se tada mora provesti u roku od nekoliko sati.

Kada je riječ o transplantaciji srca, podaci pokazuju svaki četvrti pacijent s terminalnim zatajenjem srca, nažalost, neće dočekati transplantaciju i novo srce. Kada je moguće, kod bolesnika se koristi pomoćni uređaj za potpomaganje funkcije te umjetno srce, dok se ne pronađe donor. Darivatelj srca može biti osoba mlađa od 60 godina, kod koje je utvrđena moždana smrt, koja nema bolest srca ni krvnih žila, a donor i primatelj moraju se podudarati i po veličini tog važnog organa, kao i u krvnim grupama.

Svaki pacijent o donorstvu se može informirati kod svog obiteljskog liječnika, u bolnicama i kliničkim centrima.

U Hrvatskoj djeluje pet transplantacijskih centara, koji surađuju s općim bolnicama, kliničkim centrima i Eurotransplantom. Zahvaljujući donorima i nezamjenjivim eksplantacijskim i transplantacijskim timovima, u KB Merkur transplantirano je 108 organa (najviše jetre bubrega, kao i jetre s bubregom i gušterače s bubregom), u KBC Zagreb transplantirano je 106 organa (najviše bubrega, slijedi jetra, potom jetra s bubregom i

pluća), u KBC Rijeci transplantirano je 17 jetri, u KB Dubrava novo srce dobilo je 11 pacijenata, dok su u KBC-u Osijek transplantirali tri bubrega.

Ujedno, hrvatski pacijenti svojim su organima spasili živote u članicama Eurotransplanta.

Za svakog pacijenta to znači novi početak, koji su mu omogućili donori velikog srca, članovi njihovih obitelji i stručnost medicinskog kadra koji se ponekad utrkuje sa vremenom, da iskoristi svaku sekundu koja primatelju organa može spasiti život.

(www.icv.hr, Marija Lovrenc, foto: ICV, Canva)

Članak je dio serijala: „Tijelo kao dar: Što sve možemo darovati od rođenja, pa i nakon smrti, da pomognemo drugima i društvu?“

Objavljen je u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije